

شیوه نامه ارائه فرایندهای آموزشی در دانشگاه ها / دانشکده های علوم پزشکی کشور برای سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

مقدمه:

با شیوع گسترده بیماری کووید ۱۹ در ماه‌های پایانی سال ۱۳۹۸ که با غافلگیری جامعه بشری همراه بود، شئونات مختلف اجتماعی دستخوش تغییر و تحولات جدی قرار گرفت. از جمله اموری که از این موقعیت تاثیر بسیار زیادی پذیرفت، حوزه آموزش در سطوح مختلف از آموزش ابتدایی تا آموزش عالی بود. انطباق با وضعیت جدید و ساماندهی موضوع آموزش در حوزه آموزش عالی سلامت به لحاظ ویژگی های خاص این حوزه و امتزاج آموزش و ارائه خدمات امری بسیار پیچیده و مشکل می باشد، بخصوص این که اتفاق مذکور در هفته‌های ابتدایی شروع ترم تحصیلی جدید به وقوع پیوست و هیچگونه فرصتی برای برنامه‌ریزی لازم وجود نداشت. هر چند تلاش گردید با بکارگیری خرد جمعی و با همت همکاران دانشگاهی و اعضای محترم هیات علمی دانشگاه ها و به بهترین نحو ممکن نیمسال تحصیلی را به پایان برد، لیکن آسیب‌شناسی موضوع و برنامه‌ریزی برای سال تحصیلی آتی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر می‌باشد، در آسیب‌شناسی موضوع موارد زیرقابل ملاحظه می‌باشد:

- ✓ غیرمنتظره بودن وقوع بیماری کووید ۱۹، غافلگیری و نداشتن فرصت برای تطابق با شرایط پیش آمده
- ✓ عدم امکان برقراری ارتباط رودررو و پائین بودن سرعت و کیفیت تعاملات آموزشی در آموزش های از راه دور نسبت به آموزش های حضوری
- ✓ عدم فراهم بودن زیرساخت‌های مناسب برای انجام آموزش های غیرحضوری
- ✓ کافی نبودن دانش و مهارت اساتید برای تهیه طرح درس و محتواهای آموزشی بدین منظور
- ✓ عدم دسترسی سریع اساتید به ابزارها و برنامه‌های تولید محتواهای آموزشی
- ✓ عدم آمادگی و آشنایی دانشجویان با روش های آموزش از راه دور
- ✓ عدم تمرکز کافی اساتید و دانشجویان به لحاظ استرس‌های ناشی از بیماری کرونا

بنابراین می‌توان چالش‌های مربوط به ارائه آموزش های غیرحضوری را در سه حیطه کلی دسته بندی نمود:

۱- محدودیت‌های ساختاری

۲- محدودیت‌های مربوط به اساتید

۳- محدودیت‌های مربوط به دانشجویان

و راهکارهای زیر، جهت برون رفت از وضعیت موجود متصور می‌باشد:

- ❖ رصد فعالیت‌های آموزشی غیرحضوری و تلاش برای ارتقای کیفی در کنار بسط کمی
- ❖ توانمندسازی و ارتقای دانش و مهارت‌های کارکنان و کارشناسان آموزشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها در مورد آموزش‌های از راه دور
- ❖ برطرف نمودن اشکالات موجود در سامانه‌های آموزشی موجود
- ❖ توسعه و تقویت زیرساخت‌های آموزش از راه دور
- ❖ فراهم آوردن زمینه هرچه بیشتر تعاملات آموزشی بین اساتید و دانشجویان و همچنین دانشجویان بایکدیگر
- ❖ پیش بینی مکانیسم‌های تشویقی برای بکارگیری روش‌های خلاقانه آموزشی از جانب اساتید
- ❖ ایجاد پلتفرم مناسب برای آموزش آنلاین و تشویق اساتید و دانشجویان برای برگزاری کلاس‌های آنلاین
- ❖ انجام حمایت‌های فنی مناسب برای اساتید در جهت بکارگیری وسایل الکترونیک و تولید محتوای معتبر
- ❖ ارزیابی عملکرد آموزشی دانشگاه و اعضای هیات علمی در ترم جاری با تمرکز بر آموزش‌های از راه دور
- ❖ امکان‌سنجی برای بازنگری کلان در برنامه‌های درسی رشته‌های علوم پزشکی با توجه به شرایط پیش آمده و دورنمای آینده

سناریوهای قابل پیش بینی و راهکارهای لازم

با عنایت به وضعیت فعلی و درگیری اکثر مناطق کشور در مواجهه با بحران کووید ۱۹ و با توجه به اینکه دانشگاه‌های علوم پزشکی در خط مقدم این مواجهه می‌باشند، برای ترم آتی با توجه به وضعیت بحران در مناطق مختلف کشور، با تاکید بر اولویت حفظ سلامت فراگیران، اساتید و کارکنان دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم پزشکی سراسر کشور، سناریوهای متفاوتی قابل پیش بینی می‌باشد:

سناریو اول: دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی که در مناطق قرمز و نارنجی (هشدار) قرار دارند؛ بدیهی است کلیه آموزش‌های تئوری این دانشگاه‌ها می‌بایست بصورت غیرحضوری باشد. در خصوص برگزاری دوره‌های کارآموزی و کارورزی، لازم است برنامه‌ریزی برای حضور این دانشجویان در بیمارستان‌های کمتر درگیر و یا در مراکز خصوصی و خیریه که در ادامه این ابلاغیه اشاره شده است و یا در نزدیک‌ترین بیمارستان محل سکونت آنان، در دستور کار قرار گیرد. اولویت ارائه دروس عملی و آزمایشگاهی برای ترم آتی بجز در مناطق سفید، ارائه قسمت‌های تئوری مربوطه حتی‌الامکان بصورت غیرحضوری می‌باشد، تا نیاز به حضور فیزیکی دانشجویان حتی در قالب دوره‌های کوتاه مدت هم به حداقل ممکن برسد.

سناریو دوم: دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی که در مناطق زرد (مناطق قرمز و سفید نیستند) قرار دارند؛ با توجه به لزوم جلوگیری از انتشار ویروس از طریق کاهش تردد و تجمعات پیشنهاد می‌شود، کلاس‌های آموزشی در این مناطق نیز همانند دانشگاه‌های دسته اول بصورت غیرحضوری و در موارد ضروری با جمعیت کم (حضوری) برگزار گردد. در خصوص برگزاری دوره‌های کارآموزی و کارورزی در این مناطق، علاوه بر بیمارستان‌های آن منطقه، می‌توان از بیمارستان‌های مناطق دیگر و نیز در صورت وجود از امکانات بخش خصوصی به عنوان گزینه‌های پیشنهادی و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی بهره‌برداری نمود.

سناریو سوم: دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی که در مناطق سفید قرار دارند؛ حسب صلاحدید دانشگاه‌های منطقه، کلاس‌های آموزشی تئوری این دانشگاه‌ها می‌تواند بصورت غیرحضوری و یا حضوری برگزار گردد. در خصوص برگزاری دوره‌های کارآموزی و کارورزی در این مناطق، علاوه بر بیمارستان‌های آن منطقه، می‌توان از بیمارستان‌های مناطق سفید دیگر نیز به عنوان گزینه‌های پیشنهادی بهره‌برداری نمود.

در مناطق سفید با تشخیص دانشگاه و رعایت پروتکل‌های بهداشتی و صرفاً برای دانشجویان ساکن در همان مناطق، امکان برگزاری واحدهای عملی و آزمایشگاه منعی نخواهد داشت.

با توجه به احتمال امکان تغییر شرایط بحرانی در طول ترم تحصیلی و لزوم برنامه‌ریزی متناسب با وضعیت‌های احتمالی، انتظار دارد در مناطقی که با صلاحدید دانشگاه امکان

برگزاری کلاسهای حضوری (اعم از کلاس های تئوری، عملی، کارآموزی و کارورزی) فراهم می‌باشد، با توجه به محدودیت زمان، حداکثر استفاده از فرصت‌های موجود بعمل آمده و آموزش اعم از حضوری و غیرحضوری از ساعت ۷ صبح الی ۸ بعدازظهر ارائه گردد. در این راستا توصیه می‌گردد از تعطیلات رسمی و غیر رسمی نیز جهت ارائه آموزش‌ها استفاده گردد.

✓ در مواردی که با صلاحدید دانشگاه، امکان ارائه دروس بصورت حضوری فراهم نمی‌باشد، حتی‌الامکان آموزش‌ها بصورت غیرحضوری صورت گیرد. در این رهگذر روش‌های مختلف بسته به نوع دروس و شرایط و امکانات موجود قابل انجام می‌باشد:

۱- آموزش از راه دور: در این روش ارسال مطالب درسی اعم از جزوه، کتاب، بسته‌های آموزشی و ... برای دانشجویان از هر طریق ممکن مورد نظر می‌باشد.

۲- آموزش الکترونیک: آموزشی که از ابزار الکترونیک از جمله رایانه، اینترنت، رادیو، تلویزیون و ... صورت می‌گیرد.

۳- آموزش مجازی: آموزشی که از طریق ارسال محتواهای آموزشی متنی، صوتی، تصویری و برنامه‌های رایانه‌ای صورت می‌گیرد.

۴- آموزش بر خط (آنلاین): آموزشی که از طریق اینترنت و بصورت فعال با حضور همزمان اساتید و دانشجویان صورت گرفته و دانشجو و استاد می‌توانند با هم به پرسش و پاسخ و گفتگوی زنده بپردازند.

چنانچه روش‌های دیگری مورد نظر دانشگاه می‌باشد با رعایت کارائی و اثربخشی، امکان ارائه آموزش‌های مورد نظر با استفاده از آن روش منوط به انعکاس دلایل توجیهی و نقاط قوت روش مذکور به این معاونت، بلامانع است.

برنامه ریزی آموزشی ترم:

۱. در صورتیکه آموزش بصورت برخط (آنلاین) ارائه شود، فایل‌های ارائه شده در کلاس برای کلیه دانشجویان قابل دسترس باشد.

۲. تنظیم طول ترم تحصیلی آموزشی متناسب با وضعیت منطقه و صلاحدید هر دانشگاه در کلان منطقه انجام شود.

۳. در مواردی که لازم است کلاس‌های حضوری برای رفع اشکال و یا تکمیل آموزش دروس مذکور برگزار گردد، برنامه‌ریزی لازم بعمل آید تا کلاس‌های مذکور بصورت فشرده برگزار گردد. امتحان دروس مذکور پس از اطمینان از ارائه آموزش کامل محتوای دروس با هماهنگی اساتید و اداره آموزش واحد مربوطه بعمل آید.

۴. مسئولیت پایش استفاده فراگیران از امکانات آموزشی غیر حضوری، حضوری و عرصه‌های آموزش عملی، بالینی و ... و تدوین شیوه نامه انضباطی رفتار با فراگیرانی که به صورت غیرمجاز از فعالیت در برنامه‌های آموزشی غیرحضوری و حضوری تغل و رزیده‌اند، برعهده هر دانشگاه بوده و دانشگاه‌ها موظفند براساس ارزیابی‌های به‌عمل‌آمده در زمینه حضور فراگیران در کلاس‌های درس برخط (آنلاین)، حضوری، عرصه‌های آموزش عملی، بالینی و ...، همچنین نتایج تکالیف و آزمون‌ها، در خصوص ارزیابی نهایی دانشجوی، در این زمینه تصمیم مقتضی اتخاذ نمایند.

۵. امکان حذف درس و یا کل ترم با درخواست دانشجو تا حداکثر یک هفته قبل از شروع امتحانات پایان ترم و با تایید شورای آموزشی دانشگاه بلامانع بوده و در این صورت ترم مذکور جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب نمی‌گردد.

۶. برای دانشجویان ترم آخر که در آستانه فراغت از تحصیل می باشند، در صورت موافقت شورای آموزش دانشگاه براساس بند ۷ بخشنامه شماره ۵۰۰/۱۲۶/د مورخ ۱۳۹۹/۱/۱۹ و یا استفاده از بند ۱۰ بخشنامه مذکور اقدام گردد.

۷. در ترم آتی در صورتیکه دانشجویان مقطع دکترای تخصصی (Ph.D) و دانشجویان کارشناسی ارشد و همچنین سایر دانشجویانی که با تایید استاد راهنما، نیاز به حضور در آزمایشگاه برای انجام کار پایان‌نامه خود دارند، دانشگاه‌ها با رعایت پروتکل‌های بهداشتی امکان حضور ایشان را فراهم آورند. ایشان می‌توانند با تمهیداتی که از سوی دانشگاه‌ها بعمل می‌آید و براساس برنامه‌ریزی گروه آموزشی تحصیلات خود را در دانشگاه ادامه دهند.

آموزش‌های بالینی:

✓ استفاده از سایر ظرفیت‌های موجود در هر استان برای دوره‌های کارآموزی و کارورزی دانشجویان از قبیل ظرفیت بیمارستان‌های غیردولتی، خیریه و کلینیک‌های تخصصی و ...، با صلاحدید دانشگاه و با انعقاد تفاهم‌نامه در چارچوب ضوابط و مقررات آموزشی و با رعایت الزامات قانونی و با اولویت حفظ کیفیت آموزش، امکان پذیر می‌باشد. نمونه تفاهم نامه به پیوست می‌باشد.

✓ در مورد بخش‌های بالینی پزشکی که حضور فیزیکی کارآموز یا کارورز در آنها مشکل‌زا است، مشابه ترم قبل دانشگاه‌ها اختیار کوتاه کردن روتیشن‌ها را خواهند داشت و لذا در خصوص واحدهای کارآموزی، دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های علوم پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا با استفاده حداکثری از ظرفیت کلینیک‌های ویژه در ساعات عصر و همچنین حضور کارآموزان در فیلدهای بالینی در قالب کشیک‌های شبانه، بازه زمانی دوره‌های یک ماهه کارآموزی را براساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه کوتاه‌تر نمایند. با عنایت به اینکه برنامه‌ریزی جهت حضور دانشجویان در نزدیک‌ترین بیمارستان محل سکونت با همکاری و همفکری دانشگاه‌ها در دست اقدام می‌باشد، شایسته است دانشگاه‌ها برای گذراندن دوره‌های کارآموزی و کارورزی دانشجویان، حداقل بر اساس تعداد دانشجویان خروجی جهت مهمانی در سایر استان‌ها نسبت به پذیرش دانشجویان اقدام نمایند.

✓ بدیهی است حضور دستیاران و دانشجویان سایر رشته‌ها از قبیل پرستاری و ... که در مرحله کارورزی می‌باشند و حضور ایشان برای ارائه خدمات ضروری می‌باشد باید طبق برنامه اعلام شده، صورت پذیرد.

✓ ارائه دروس عملی و آزمایشگاهی کلیه رشته‌ها در مواردی که مستلزم تماس با بیمار نمی‌باشد در گروه‌های کوچکتر (که امکان رعایت پروتکل‌های بهداشتی میسر باشد) صورت پذیرد و برای مواردی که مستلزم کار با بیمار می‌باشد حسب صلاحدید به ایامی که وضعیت عادی می‌باشد، منتقل گردد.

✓ برای آموزش دانشجویان رشته دندانپزشکی با صلاحدید دانشگاه به نحوی اقدام شود که آموزش دانشجویان، دستیاران و انجام آموزش‌های عملی بخصوص در مواردی که مستلزم انجام کار درمانی با بیمار می‌باشد، در ایامی که وضعیت عادی می‌باشد (و بجز در مورد بیماران اورژانسی) با رعایت پروتکل‌های بهداشتی لازم صورت پذیرد.

آزمون‌های کشوری (علوم پایه و پیش کارورزی)

آزمون‌های کشوری بر مبنای تقویم ابلاغ شده (تصویر پیوست) و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برگزار خواهد شد. هر گونه تغییر در تاریخ‌های اعلام شده متعاقباً منعکس خواهد شد.

ارزیابی پایان ترم

با توجه به برگزاری درس‌های تئوری به صورت مجازی، شایسته است برنامه‌ریزی به گونه‌ای انجام شود که با تقسیم نمره آزمون پایان ترم، سنجش دانشجویان در طول ترم تحصیلی و از طریق آزمون‌های میان دوره‌ای انجام شود و براساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه سهم هر کدام از آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم در سهم نمره نهایی تعیین خواهد شد.

برنامه‌ریزی درسی به‌گونه‌ای باشد که دانشجویان ملزم به فعالیت غیرحضوری بوده و با تعیین وظایف و تکالیف درسی، پیشرفت دانشجویان در درس‌های ارائه شده، ارزیابی گردد.

در خصوص ارزیابی نهایی دانشجویان برای روش‌های برگزاری آزمون توسط معاونت آموزشی وزارت شیوه‌نامه استانداردی تهیه می‌شود تا اعتراضات دانشجویی بدلیل اختلاف روش‌های ارزیابی به حداقل برسد. مواردی از قبیل روش ارزشیابی، نوع سوالات، زمان تخصیصی برای هر سوال، امکان برگشت به سوالات قبلی، تعامل با دانشجویانی که گرفتار اختلالات اینترنتی در حین آزمون می‌شوند و... بطور کلی تحلیل آزمون‌های برگزار شده و اصلاح روش‌ها بر اساس نتایج حاصله و بر اساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه صورت پذیرد.

به اعضای هیات علمی توصیه می‌گردد در صورت امکان از شیوه‌های متعدد ارزیابی دانشجویان مانند مصاحبه، امتحانات شفاهی حضوری و غیرحضوری، امتحانات تشریحی و آزمون‌های متعدد در کنار امتحانات رایج پایان‌ترم استفاده نمایند.

در صورت فراهم بودن امکان برگزاری امتحانات به صورت حضوری تلاش شود فاصله بین کلاس‌های درس و امتحانات به حداقل برسد تا دانشجویان بتوانند با سرعت امتحانات خود را به انجام برسانند و محیط دانشگاه را ترک نمایند. در این صورت به دلیل فشردگی امتحانات و در صورت صلاحدید شورای آموزشی دانشگاه، تلاش گردد درجه دشواری امتحانات متناسب با شرایط تنظیم و در صورت نیاز، بخشی از نمرات در قالب گزارشات و امتحانات تشریحی دیده‌شود به طوری که دانشجویان پس از ترک محیط دانشگاه بتوانند تکلیف مربوطه را انجام و پاسخ‌های خود را از طریق فضای مجازی به مدرس مربوطه ارسال نمایند.

در برگزاری امتحانات غیر حضوری حداکثر تدابیر لازم اندیشیده‌شود که کیفیت ارزشیابی حفظ گردد، به عبارتی امتحان غیر حضوری نباید به شکلی سهل طراحی شود که دانشجویان دغدغه لازم برای

مطالعه موثر جهت آمادگی امتحان را از دست بدهند. همچنین در صورتی که شرایط و امکانات دانشگاه اجازه می‌دهد تدابیر لازم اندیشیده‌شود تا شناسایی هویت دانشجو در هنگام انجام آزمون غیرحضوری محرز گردد و زمینه بروز تخلفات امتحانی به حداقل برسد. بر این اساس جهش قابل ملاحظه نمرات دانشجویان در ترم جاری در مقایسه با سوابق گذشته می‌تواند علامتی از آسیب در شیوه برگزاری آزمون الکترونیک باشد. لذا با توجه به تجربیات ذی‌قیمتی که در ترم جاری به دلیل شرایط کرونا در حوزه آموزش مجازی کسب شده‌است، توصیه می‌گردد آزمون‌های مجازی صرفاً در قالب سئوالات بسته به عنوان تنها گزینه ارزشیابی پایان ترم طراحی نشود. بدیهی‌است در هر حال استاد درس حق دارد در صورت تردید جدی نسبت به نتایج آزمون یک یا چند نفر از دانشجویان، قبل از نهایی‌کردن نمره دانشجو نسبت به انجام ارزیابی‌های تکمیلی اقدام نماید. همچنین تخلفات محرز شده دانشجویان در استفاده نابجا از آموزش و ارزشیابی مجازی باید به صورت مستند به کمیته انضباطی دانشگاه منعکس شود تا با برخورد قانونی با هر گونه تخلف، زمینه و انگیزه رفتارهای غیرمتمعارف به حداقل برسد. در این زمینه لازم است اطلاع‌رسانی مناسب از سوی معاونت فرهنگی-دانشجویی و معاونت آموزشی صورت گیرد.

هیات علمی:

ضمن تاکید بر حضور فعال اعضای هیات علمی در دانشگاه‌ها، برای تهیه محتواهای آموزشی و ارائه آموزش‌های حضوری، غیر حضوری، پاسخگویی به سئوالات دانشجویان و راهنمایی پایان‌نامه‌های دانشجویی و ... در طول ترم تحصیلی و ارزیابی دانشجو در پایان ترم، لازم است برنامه‌ریزی برای آموزش اعضای هیات علمی جهت آشنایی با نحوه تهیه و ساخت محتوا، شیوه‌های مختلف ارائه آموزش‌های غیر حضوری و نیز نحوه ارزیابی فراگیران در طول ترم، در اولویت دانشگاه‌ها قرارگیرد.

تذکرات:

با توجه به عدم امکان extension ترم پائیزه، انتظار دارد برنامه‌های نیمسال اول ۱۳۹۹-۱۴۰۰، حتی المقدور طبق تقویم آموزشی ابلاغی، اجرا شود. همچنین کلیه کلاس‌ها در موعد مقرر و طبق برنامه درسی ارائه شده به دانشجویان برگزار شوند (بارگذاری منظم محتواهای درسی طبق برنامه هفتگی در سامانه‌های دانشگاهی).

جلسات منظم ماهیانه برای همفکری معاونین دانشگاه‌ها و مدیران وزارتی برگزار خواهد شد تا برنامه‌ها و اقدامات، دینامیک لازم برای انطباق با شرایط بروز را داشته باشند.

از معاونین محترم آموزشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها درخواست می‌گردد کلیه مصوبات شورای آموزشی و اقدامات کلی و یا موردی که در خصوص پرونده آموزشی دانشجویان بر اساس بخشنامه‌های ابلاغی این معاونت با توجه به شرایط پیش آمده صورت می‌گیرد را علاوه بر اینکه در پرونده تحصیلی دانشجو منعکس می‌گردد، به جهت جلوگیری از هرگونه اختلال در روند فراغت از تحصیل دانشجو به این معاونت نیز منعکس نمایند.

در خصوص سایر موارد خاصی که مصداق آنها در اینجا، ذکر نشده است، دانشگاه‌ها / دانشکده‌های علوم پزشکی می‌توانند مراتب را پس از تصویب شورای آموزشی دانشگاه/ دانشکده، به ستاد معاونت آموزشی ارسال نمایند. ستاد معاونت آموزشی حداکثر تا دو هفته پس از وصول مصوبات شورای آموزشی دانشگاه/ دانشکده، آن مصوبات را بررسی و برای اجرا به دانشگاه/ دانشکده مربوطه ابلاغ خواهدکرد.

الزامات پیشنهادی برای برنامه های آتی:

در خاتمه با نگاه کلان و در راهبرد طولانی مدت، برای حفظ کیفیت آموزش علوم پزشکی در بحران‌های غیر مترقبه بر الزامات زیر تاکید می‌گردد.

- نظام‌مند نمودن آموزش‌های غیرحضوری
- فراهم کردن بستر قانونی، مطمئن و رایگان برای ارائه آموزش‌های غیرحضوری. در مورد دانشجویان پردیس خودگردان دانشگاه‌ها براساس مصوبات هیات امنای هر دانشگاه برای تخفیف یا تقسیط شهریه اقدام گردد.
- تسهیل دسترسی برای نظارت بر آموزش‌های غیرحضوری
- تامین امنیت فضای آموزش غیرحضوری برای تبادل فایل‌های آموزشی و ارتباط موثر بین اساتید و دانشجویان
- تولید محتواهای آموزشی استاندارد و تجمیع دروس استاندارد و سامانه‌های استاندارد ملی برای استفاده کلیه دانشگاه‌ها
- حفظ مرکزیت و محوریت مراکز آموزشی بعنوان قطب آموزشی در کلیه برنامه‌ریزی‌ها
- از آنجائیکه در نظام جمهوری اسلامی ایران یکی از کارکردهای اصلی دانشگاه‌ها در کنار نقش آموزش، کارکردهای تربیتی و انسان سازی می‌باشد لذا آموزش‌های از راه دور به دلایل مختلف نمی‌تواند بطور

کامل جایگزین آموزش‌های حضوری و برخورد چهره به چهره استاد و دانشجو باشد، بنابراین استفاده از آموزش‌های غیرحضوری به معنای کفایت آموزشی نبوده و نباید از برگزاری کلاس‌های حضوری در شرایط مطلوب غافل شد و لازم است حداقلی از کلاس‌های آنلاین برای آموزش‌های تئوری پیش‌بینی گردد.

➤ نظم بخشی به ساعات آموزشی و تدوین برنامه‌های آموزشی مشخص هم برای اساتید و هم برای دانشجویان امری ضروری است.